

SJUKSKÖTERSKA DÅ

Av Inge Baeckström, Harads

Edith Eliasson föddes 1888 i Göteborg. Hon utbildade sig till sjuksköterska och fick sin första tjänst vid ett sanatorium i Västsverige. Hon kom till Sandträsk sanatorium 1919 och blev snart en acklimatiserad norrbottning. Efter något år sökte hon sig till kurser för distriktssköterskor, och som sådan blev hon den första i Edefors kommun. Med bas i Harads och med provinsialläkaren som överhuvud blev hon bofast här och utförde ett otroligt varierande och uppskattat arbete.

I vår gamla kommun var befolkningen väldigt utspridd, och till många hushåll kunde det vara svårt att ta sig fram, särskilt i vårflodstider och kalla vintrar. Det kunde bli jäktigt t.ex. vid födslar, då extra hjälp måste till, och mannen i huset blev utskickad. Det kunde också vara så att denne låg ute i skogsarbete, och en sjuk husmor undrade om syster kunde elda upp lite värme och se till korna ett par timmar. Ja, har man vårdande tjänst så har man.

Tycke uppstod småningom för hemmansägaren Robert Harlin, duktig kommunalman och ”skrivkarl”. De anhöll hos landstinget om att få gifta sig. Det gick inte. Sköterskan hade ju ett kall och skulle inte binda sig utan stå helt i allmänhetens tjänst.

Med tiden mildrades emellertid bestämmelserna, och de kunde äntligen gifta sig. Edith var då 50 år, Robert 55. C:a 1939 byggde de ett rymligt hus i centrum av byn. Hjälpsökande patienter med lång väg hem kunde få ligga över där.

Allt var väl ändå inte arbete. Edith fick tillfällen att besöka sin bror Edgar och hans fru Lilly i Göteborg, och de kunde i sin tur resa upp och bekanta sig med fjällvärlden. Så gjorde man t.ex. 1931 en minnesrik resa upp längs älvdalen och vidare genom sjösystemen in i Norge med vägvisande lappar och roddfärder över många vatten.

Edith blev givetvis involverad i Roberts många uppdrag, bl.a. 1941– 46, när en mängd flyktingar med sina barn och djur skulle inkvarteras. Båda tackades med medaljer, från Finland och från Patriotiska sällskapet.

Jag tittar i en tjock anteckningsbok betitlad ”För- och eftervård vid barnsörd”. Där finns många anteckningar vid återkommande besök med datum och åldrar, även föräldrarnas:

- 6 mån, bra färg, raka ben, flaska.
- Bra hull men haft magkramp.
- Skabb över hela kroppen, 5 tänder.
- Bingers lösning i injektioner, ser duktig ut.
- Dödfödd gosse.
- 7 mån, gott hull, fiskolja 200g.
- Bertil 21 år, järnklörepiller

Hos lappar i Tarradalen

Edith fick kärlekskramp 1943 och avgick då med pension. Hon blev 91 år.

Hon hade ibland varit kärv i sina tillsägelser, men kunde också visa prov på stor humor. En händelse hon berättade för mig på ålderns höst: På ett allvarligt tillbud åkte hon först med Kläpp-Villes droska ut till en by och sedan på skidor 3 km till angiven

stuga. Där låg gubben nedbäddad och var i mycket dåligt skick. Edith tröstade så gott det gick och förklarade, att hon skulle hämta och skicka medicin från doktorn i Harads.

– Men när jag kom ut och spände på mig skidorna, kom gumman ut, stängde dörren efter sig och sa ’ Suster se fäll dill att vi åt kom oss uti kostnan’.

– Ja, ja, skrattade Edith och bröt fortfarande lite på göteborgska, di hade ju inga pengar, och vad var det lönt att kosta på gubben, det var ju ändå slut med honom.

Källor: Tidningsreferat, minnesalbum, fosterdottern Karin.